

starum optime quidem congruunt doctoribus protestantibus, qui docent, hominem per Adæ peccatum omnem amisisse libertatem, ac necessitate ineluctabili ad peccatum impelli, non autem catholicis, qui, etsi hominis lapsi imbecillitatem prædicent, nunquam tamen eum docent destitutum omni penitus gratiæ subsidio, cum præceptum instat, ad quod servandum impar ille sit, ut inferius adstruemus.

Obj. tertia. 1° Si qua tentatio difficilis censi debet, ejusmodi profecto est comminatio mortis imminens; jam vero hanc solis arbitrii viribus hominem superare posse, innumera prope exempla ostendunt, primo quidem Romanorum, qui non dubitarunt se passim morti devovere ex patriæ amore, secundo tot hæreticorum et schismaticorum, qui ad tuendas pravæ suas opiniones gravissima interdum supplicia pertulerunt, nec tamen ad hæc sustinenda Christi gratia committuntur. 2° Pariter gravis æstimari solet tentatio, quæ ex concupiscentiæ collocatione oritur; de ea tamen Gen. IV, 7 dicitur: *Sub te erit appetitus ejus, et tu dominaberis illius*. Potest igitur homo viribus suis concupiscentiam rationis imperio subjicere eique dominari. 3° Hinc optime S. Hieronymus: *Liberi arbitrii, inquit, nos condidit Deus, nec ad virtutes nec ad vitia necessitate trahimur. Alioquin ubi necessitas, nec corona est* (1). 4° Huic adstipulatur S. Thomas, qui aperte docet, motum voluntatis non ex necessitate sequi passionem, imo posse voluntatem non velle concupiscere, aut concupiscentiæ non consentire; et quidem viribus liberi arbitrii, quod ibi tuetur (2). Ergo.

Resp. ad 1, *Dist. min.* Per vehementiorem validioremque cupiditatem aliamve similem causam, conc.; per motivum moraliter honestum, *subdist.*, accedente gratiæ auxilio, conc.; sine ipso, *nego*. Non inficiamur, interdum nonnullos homines vehementi alique aut gloriæ stimulo, aut cupiditate qualicumque, aut ferocia animi ex pertinacia inflammata ita abripi, ut quævis superent, mortemque contemnant. Quis tamen hanc veram fortitudinem aut virtutem appellat? Huc porro referuntur quam plurima factura Romanorum, aut etiam hæreticorum, schismaticorum aliorumque ejusmodi. Quod si ex motivo vere honesto compulsus nonnulli ex iis fuere ad talia perferenda, ex. gr. ex laudabili patriæ amore, aut ad adstruendam aliquam veritatem, non sine gratiæ auxilio tam arduum ac difficile opus aggressi sunt, ut docet S. Augustinus, qui lib. *De Patientia*, cap. XVIII, hoc gratiæ donum dicit esse, non filiorum et hæredum, sed exhæredatorum; quod scilicet non ad hoc eis conceditur, ut per ipsum ad regnum cælorum promovantur, sed ut mitius propter alia peccata puniantur. Comparans præterea ibid. S. Doctor, cap. XVII, patientiam ex concupiscentia cum patientia ex gratia parta hæc præclare scribit: *Concupiscentia, quæ non est ex Patre, sed ex mundo, quanto,*

(1) *Adv. Jovinian.*, lib. III, c. 3, edit. Valarsi.
(2) 1, 2, q. 10, a 3, ad 1.

fuert in homine vehementior et ardentior, tanto fit quisque, pro eo quod concupiscit, omnium molestiarum dolorumque patientior... Non est ista patientia desursum descendens... illi falsæ patientiæ potest sine adjutorio Dei humana voluntas sufficere, tanto durior, quanto cupidior, et eo tolerabilius malu sustinens, quo ipsa sit peior; huic autem, quæ vera patientia est, ideo voluntas humana, nisi desuper adjuta et inflammata, non sufficit, quia Spiritus Sanctus est ignis ejus.

Ad 2, *Dist.* Potest homo rationis imperio subjicere concupiscentiam eique dominari physice sive absolute, conc.; moraliter, *subdist.*; Deo adjuvante, qui non permittit nos tentari supra id, quod possumus, conc.; non adjuvante, *neg.* In exposito porro sensu objectum Genesios testimonium intelligi debet (1).

Ad 3, Eadem esto distinctio. Tuetur enim S. Hieronymus liberum voluntatis arbitrium adversus Jovinianum; non posse autem hominem ex se omnem vincere tentationem, non semel ipse profitetur (2).

Ad 4, *Dist.* Docet S. Thomas, motum voluntatis non subjici necessitati physice, conc.; morali, *nego*. Patet ejus mens ex comparatione brutorum, qua hic utitur Angelicus Doctor. Contendit enim motum voluntatis liberæ activum ac sui juris esse, nec subjici physice necessitati; ac non negat eam subesse necessitati morali (3).

ARTICULUS II. — De erroribus Semipelagianorum circa eandem gratiæ necessitatem.

Semipelagiani ita appellati sunt, quod errores cum Pelagianis quodammodo dimidiarunt. Ipsi necessitatem gratiæ admittebant, sive ad augmentum fidei, sive ad opera salutaria fidem subsequenda; atque in hoc differebant a Pelagianis. Ipsi tamen consentiebant in repudianda necessitate gratiæ ad initium fidei et ad perseverandum in eadem fide usque ad finem. Hac ratione initium salutis atque in ea perseverantiam a se ipsis repetebant, non autem a gratia Dei eorum voluntates præveniente (4).

Origo istius erroris ut supra innuimus, ex eo peti debet, quod Semipelagiani elevationem primi hominis ad statum supernaturalem permiscuerint cum ejus integritate; hinc, ex eo, quod non adeo depravatam existimarent per peccatum humanam

(1) Cfr. Bellarm. loc. cit. cap. 8.

(2) Cfr. Bellarm. ibid.

(3) En ejus verba: *Immutatio hominis per passionem duobus modis contingit. Uno modo sic, quod totaliter ratio ligatur... et de talibus eadem est ratio sicut et de animalibus brutis, quæ ex necessitate sequuntur impetum passionis.*

(4) Cfr. Carolus Joseph Tricassinus Ord. Capp. *De indifferenti lapsi hominis arbitrio*, Paris. 1675, part. I, sect. I, § 3 et seqq. præsertim §§ 16 et 17. Hic autem revocandum in mentem est, quod adnotavimus circa notionem gratiæ prævenientis in sensu Veterum, quæ nempe complecteretur tum gratiam, quam nos dicimus illustrationis, tum eam, quam vocamus inspirationis. Hæc enim animadversio hic nobis inseruit.

naturam, ut non posset homo lapsus et ægrotus ex se saltem optare, velle ac petere sanitatem, inferre, posse hominem per se habere initium fidei, imo et fidem ipsam, seu credulitatis affectum (1), atque in eandem perseverantiam usque in finem. Fide autem per proprias vires obtenta, docebant, eadem instructos deinde petere ac obtinere a Deo tum fidei augmentum tum opera salutaria. Ex hoc fundamentali errore ceteri profluebant, in quos Semipelagiani delabebantur; gratiam scilicet juxta merita dari; Deum velle omnes homines salvos fieri, ita tamen ut prius id ipsi velint solo voluntatis arbitrio; nullam dari prædestinationem ad gratiam. De quibus ex parte egimus, et ex parte postea agemus.

Ut interea consistamus in eo Semipelagianorum errore, qui attingit necessitatem gratiæ ad fidei initium et in ea perseverantiam, ad præcavendas Jansenistarum fraudes animadvertendum est, Semipelagianos non omnimode negasse necessitatem gratiæ circa utrumque articulum recensitum, sed solum necessitatem gratiæ, quæ afficeret voluntatem; nam gratiam illustrationis sive intellectus necessariam esse ultro admittebant (2). Quare S. Augustinus, qui adversus eos disputavit, perpetuo urgebat necessitatem gratiæ quæ ipsam voluntatem immediate attingeret. Ex hoc vero intulit Jansenius Semipelagianos admisisse gratiam ad initium fidei, et in eos fuisse hæreticos, quod contenderent gratiam istam talem esse, cui voluntas posset resistere vel obtemperare. Quare hæc ejus propositio, quæ est n. IV: *Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei; et in hoc erant hæretici, quod vellent eam gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere vel obtemperare*, proscripserunt ab Innocentio X ut falsa et hæretica; falsa nimirum ex parte historica, hæretica ex parte theoretica (3).

(1) Hoc enim sensu Semipelagiani contendebant fidem ex nobis esse; nam fidem formalem, ut mox dicemus, gratiæ adscribebant.

(2) Nam Pelagiani ipsi admittebant necessitatem gratiæ, quæ dicitur illustrationis seu intellectus; sed nullam agnoscebant gratiam in voluntate necessariam; ut pluribus ostendit cit. auctor in op. *De prædestinatione ad gloriam*, part. II, sect. 3, § 10, punct. II. Jam vero Semipelagiani circa fidei initium et in ea perseverantiam, ac propterea circa gratuitatem gratiæ plane consentiebant cum Pelagianis, ut passim S. Augustinus testatur, ac facile adductis ex S. Augustino testimoniis ostendi posset, nisi ipsemet Jansenius id fateretur, *De hæresi Pelag. et Semipel.*, lib. VII, cap. I, § qui incipit: *Non enim*, pag. 162, ubi scribit: *Certissimis enim divi Augustini et Prosperi testimoniis constat, doctrinam eorum* (Semipelagianorum), *quæ ab Ecclesia dissidebant, non alio nomine fuisse repudiata, quam quod Pelagianam hæresim restantarent.*

(3) Post ejusmodi censuram mirum hæc, nonnullos Theologos catholicos adhuc cum Jansenistis ausos esse adstruere, Semipelagianos agnovisse necessitatem gratiæ ad fidei initium. Hoc enim perinde est ac velle contradictoriam propositionem illi, quæ damnata est a Rom. Pontifice tanquam falsa, defendere ut

Adversus hunc Semipelagianorum errorem sequentem statuimus propositionem.

PROPOSITIO. — *Sine Sancti Spiritus illuminatione, inspiratione et adjutorio non potest homo habere salutare initium fidei et in fide perseverantiam usque in finem.*

De fide est hæc propositio, ut constat ex definitione concilii Trident. sess. VI, can. IV: *Si quis dixerit, sine Spiritu Sancti inspiratione atque ejus adjutorio hominem credere posse, sicut oportet... ut ei justificationis gratia conferatur, anathema sit*. Tridentino præverat Conc. Arausicanum II, can. V: *Si quis sicut augmentum ita etiam initium fidei ipsumque credulitatis affectum, quo in eum credimus, qui justificat impium, et ad generationem sacri baptismatis pervenimus, non per gratiæ donum, id est, per inspirationem Spiritus Sancti... sed naturaliter nobis inesse dicit, Apostolicis dogmatibus adversarius approbatur; et can. VII: Si quis per naturæ vigorem... Evangelicæ prædicationi consentire posse confirmat, absque illuminatione et inspiratione Spiritus Sancti... hæretico fallitur spiritu* (1).

Ita vero catholice hujus fidei sanctiones ex Sacris Litteris in primis vindicamus: Divina oracula non soli externæ fidei prædicationi et illustrationi tribuunt fidem et fidei initium, sed interiori Spiritus S. operationi illuminanti atque inspiranti, si docent, neminem nisi trahente Patre ad Christum pervenire posse, fidem donum Dei esse, quod non nisi ex misericordia et gratia conceditur, et ita concedi divinam hanc misericordiam, ut nemo gloriari possit in operibus suis, quasi illud non acceperit, si denique perhibeat eos, qui fidem susceperunt, id præstitisse Deo cor adaperiente ac præordinante ad vitam æternam. At hæc omnia luculentissime Scripturæ tradunt. Christus enim,

veram. Hic admonendum est, Jansenium ideo statuisse Pelagianos ac Semipelagianos admisisse gratiæ necessitatem ad fidei initium, ut deinde inferret, totam controversiam, quæ inter Augustinum et illos vixit, agitatum tantum esse circa vim et efficaciam gratiæ; ita ut Pelagiani ac Semipelagiani contenderent integram seu indifferentem permanere libertatem sub gratia, S. Augustinus autem adstrueret adversus eos juxta catholicam doctrinam gratiam inferre necessitatem ineluctabilem voluntati. Dolendum propterea est, eosdem catholicos Theologos adstipulatos fuisse etiam ex hac parte Jansenio circa statum controversiæ inter Semipelagianos et S. Augustinum, saltem circa efficaciam gratiæ; secus ac veritas historie patitur, et auctoritas Romanorum Pontificum declaraverit. Hoc enim est catholicam causam prode, ad privata placita inconsulto statuenda. Cfr. inter ceteros Nat. Alex. loc. cit. art. 2, de *Pelagianorum erroribus*, § 3 et seqq. Interim si secernatur gratia illustrationis seu intellectus, quam tam Pelagiani, ut diximus, quam Semipelagiani admisserunt ad fidei initium, a gratia inspirationis seu voluntatis, cujus necessitatem utriusque pertinaciter inficiant sunt; si præterea secernatur fidei initium a fide formali, quam Semipelagiani inter opera ipsa recenscebant, et quibus efficiendis gratiæ necessitatem agnoscebant, tollitur omnis amphibologia.

(1) Cfr. *Acta Conc. Harduini*, tom. II, col. 1098.

Joan. VI, 14: *Nemo, inquit, potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum.* Apostolus autem, I Cor. VII, 25: *Misericordiam, inquit, consecutus a Domino, ut sim fidelis;* item ad Philipp. I, 29, scribit: *Vobis donatum est, pro Christo, non solum ut in eum credatis, sed etiam ut pro illo patiamini;* subdit vero, Ephes. II, 8: *Gratia salvati estis per fidem, et hoc non ex vobis, Dei enim donum est, non ex operibus, ne quis gloriatur.* Hinc I Cor. IV, 7, fidenter interrogat: *Quis enim te discernit? Quid habes, quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis.* Quo praecepit testimonio, ait S. Augustinus, *etiam ipse convictus sum, cum similiter errarem, putans fidem, qua in Deum credimus, non esse donum Dei, sed a nobis esse in nobis* (1). Ac rursus, Rom. XI, 35, interrogat Apostolus: *Quis enim prior dedit illi, et retribuetur ei? Quoniam ex ipso, et per ipsum, et in ipso sunt omnia.* Quae omnia falsa essent in Semipelagianorum systemate. Verum illud demum evertunt facta ipsa in Libris Sacris relata. Etenim de Lydia purpuraria legitur, Act. XVI, 14: *Dominus aperuit cor (ejus) intendere his, quae dicebantur a Paulo;* et ibid. XIII, 48, generatim dicitur: *Crediderunt quotquot erant praedesignati ad vitam aeternam.*

Post haec supervacaneum videretur, Patrum testimonia congerere; qui unanimiter in eundem sensum conveniunt. Vix propterea ex uno aut altero, ne longiores simus, testimonia promemus, etsi vulgarissima sint. S. Cyprianus ex Latinis: *In nullo gloriantur, ait, quando nostrum nihil sit* (2); et S. Ambrosius: *Non in potestate nostra est cor nostrum et nostrae cogitationes* (3). Ex Graecis S. Greg. Nazianzenus: *Qui dedit, inquit, quod primum est, dabit et quod secundum est* (4), id est, plenam et integram fidem (5).

Ad haec accedit universalis Ecclesiae sensus, quae semper orare praeparare animam, ut ad fidem a Deo perducantur, atque in ea semel accepta jugiter perseverent. Pro certo igitur habuit, tam fidem quam ejus initium atque in eandem perseverantiam totidem Dei dona esse. Neque enim, ut optime ar-

(1) Lib. De praedest. Sanct. cap. 1, n. 7.

(2) Testimon. ad Quirinum, lib. III, cap. 4. Hoc porro testimonium S. Cypriani laudat S. Augustinus, loc. cit.

(3) Lib. De fuga seculi, cap. 1, n. 1.

(4) Orat. XLIV, in Pentec. n. 41: pag. 710, tom. 4, edit. Paris. 1650.

(5) Cum Janseniani Patres graecos Semipelagianismi accusare non vereantur, ut pateat quam injuste haec calumnia tot sanctissimis et doctissimis viris struatur, satis erit consulere egregium opus Isaaci Habert, Episcopi Vabrensis, quod inscribitur *Theologiae Graecorum Patrum vindicatae circa universam materiam gratiae*, vol. un. fol. Paris. 1646. Vide praesertim lib. 1, cap. 8; cui tit. *Gratiae ad actum credendi et initium fidei summa necessitas ex mente perpetua graecorum Patrum;* ubi argumentum, de quo hic agimus, copiosissime evoluit, ac difficultates disjicit, quas ex istorum Patrum scriptis tum Jansenistae tum ipsorum antesignani Calvinistae promovere solent.

guit S. Augustinus, ab alio poscimus, quod in nostra est potestate: *Quando enim, inquit, non oratum est in Ecclesia pro infidelibus atque inimicis ejus, ut crederent... Nam, si haec ab ipso (Deo) quidem poscit Ecclesia, sed a se ipsa sibi dari putat, non veras, sed perfunctorias orationes habet; quod absit a nobis. Quis enim veraciter gemit, desiderans accipere, quod orat, a Domino, si hoc a seipso se sumere existimat, non ab illo* (1)? Etenim: *Oratio, ut idem S. Doctor loquitur, clarissima est gratiae testificatio* (2).

Denique per hoc Semipelagianorum commentum tota labefactatur gratiae oeconomia. Nam 1° non amplius gratuita foret, secus ac exposcat ipsa gratiae notio, ut inferius ostendemus. 2° Primas in salutis negotio partes sibi homo vindicaret, non Deus. 3° Homo per Adae peccatum non excidisset omnino a statu supernaturali, nec opus Redemptore haberet ad eundem statum recuperandum. 4° Demum, ceteris omissis, in eo peccat adversariorum systema, quod assumat, posse hominem, utcumque viribus naturalibus instructum, vel etiam in integritate naturae, actum supernaturalem elicere ac salutarem, quod tamen falsum est (3). Hoc ipso enim, ut alias jam animadvertimus, quod *supernaturalis* est aliquis actus, excedit naturae vires; nec nisi ab eo, qui supra naturam creatam omnem sit, dari potest, scilicet a Deo. Si autem a Deo datur fides, ab eo pariter debet conservari. Ergo tum ad fidei initium tum ad fidem ipsam atque ad perseverandum in ea, necessaria est Spiritus S. gratia, quae et mentem interius illustret, et moveat voluntatem, prout ostendendum assumpsimus.

DIFFICULTATES.

Obj. prima. Scriptura passim primas partes in salutis negotio, ac propterea circa fidem ejusque initium, homini tribuit. Sic, Prov. XVI, 1, dicitur: *Hominis est praeparare animam, et Domini gubernare linguam;* et v. 9: *Cor nominis disponit viam suam, sed Domini est dirigere gressus ejus;* Zachar. I, 5: *Convertimini ad me, ait Dominus, et convertar ad vos.* Sed clarior in N. T. id ipsum traditur; nam, Matth. XXV, 15, Christus perhibet, sub hominis parabola, Deum dedisse talenta unicuique secundum propriam virtutem; ac, Luc. XI, 9: *Petite, ait Christus, et dabitur vobis, quaerite et invenietis, pulsate et aperietur vobis.* Hinc Apostolos suos instruens, Matth. VII, 6:

(1) Lib. De dono perseverant. cap. 23, n. 65.

(2) Epist. CLXXVII, n. 4.

(3) Quod animadvertendum est; siquidem fieri potuit, ut Deus primos parentes instrueret dono integritatis, nec eos elevarer ad ordinem supernaturalem, et e converso. Unum enim ab altero dono distingui ac dispesci potest. Deus tamen utrumque donum conjungere voluit in Adam, ut ostenderet divitias bonitatis suae. Hinc ad utrumque reparandum diversa gratia opus est, ad reparandum enim infirmitatem ex peccato contractam indiget homo gratia medicinali, ad recuperandum statum supernaturalem indiget gratia elevationis; quando vero agitur de opere difficili ac supernaturali, utriusque gratiae conjunctio et subventio necessaria est.

Nolite, inquit, dare sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos; et ibid. X, 11: *In quamcumque civitatem intraveritis, interrogate quis in ea dignus sit, et ibi manete.* Ergo.

Resp. Neg. ant. Ad prob. Dist. Divina gratia illustrati et adjuti homines animam praeparant, disponunt viam suam, convertuntur ad Dominum, etc., conc.; solis naturae viribus, neg. Haec enim aliaque ejusmodi Sacrarum Scripturarum eloquia semper gratiam praeventientem supponunt, cohaerenter ad alia loca, in quibus haec ipsae praeparationes, dispositiones conversiones ipsi Deo tribuuntur, et cohaerenter ad ea, in quibus, ut vidimus, Deus dicitur operari in nobis velle et perficere, nihil sine eo nos efficere posse, non posse nos a nobis quasi ex nobis quidpiam salutare cogitare. Hinc non aliud significant prolati textus, nisi nos libere cooperari divinae gratiae, prout eos exponit Concilium Tridentinum illis verbis: *Convertimini ad me, et ego convertar ad vos, libertatis nostrae admonemur. Cum respondemus: Convertite nos, Domine, ad te, et convertemur; Dei nos gratia praeventiri constemur* (1).

Posito generali hoc principio, responsio patet ad ea, quae Semipelagiani subtulerunt. Etenim virtutem illam, de qua Matth. XXV sermo fit, non ex natura, sed ex praevia gratia illi sibi compararunt. Nam unicuique nostrum data est gratia, ut loquitur Apostolus, secundum mensuram donationis Christi (2).

Sic etiam, ut recte petamus et oremus, a Spiritu Sancto est, teste eodem Apostolo, scribente: *Nam quid oremus, sicut oportet, nescimus; sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus* (Rom. VIII, 26).

Dum Christus, Matth. VII, Apostolos instruit, eos quidem monet, ne omnibus promiscue hominibus communicarent absque delectu doctrinam evangelicam, nec eam irrisioni ac profanationi exponerent; at non asserit, eos, quibus debebant annunciare eandem doctrinam, illius dignos fuisse factos virtute propria. Dei enim solius est ex indignis dignos facere. Ex quo pariter solvitur, quod postremo loco propositum est.

Obj. secunda. Plura suppetunt ex Scripturis exempla eorum, qui propriis viribus sese ad fidem disposuerunt atque eam promeruerunt. 1° Illustria sunt exempla Zachariae, Boni Latronis, Centurionis; qui aut desiderio Christum videndi, aut sua confessione, suisve orationibus et elemosynis fidem et conversionem promeriti sunt. His addi potest alter Centurio, de quo, Matth. VIII, 10, ait Christus: *Non invenio tantam fidem in Israel.* Quod si hanc fidem ex Dei gratia consecutus esset Centurio, miratus eam

(1) Sess. vi, cap. 5.

(2) Ephes. iv, 7. Cfr. in hunc Matth. locum Corn. a Lapide, qui putat, illud propriam virtutem aut ad emblemata parabola pertinere, ideoque nullam intentionem peculiarem significationem praese ferre, aut spectare ad gratias gratis datas et status, ut magistratum, Episcopatum, Apostolatatum, Sacerdotium, etc. quos status Deus naturae viribus attemperare solet.

non esset Christus, ac dicere potius debuisset: *Non dedi tantam fidem in Israel.* 2° Demum aliud hujus rei luculentissimum exemplum praebet David, qui, ut legitur III Reg. VIII, 17: *Voluit aedificare domum nomini Domini Dei Israel, et ait Dominus ad David... Quod cogitasti in corde tuo aedificare domum nomini meo, bene fecisti, hoc ipsum mente pertractans. Veruntamen tu non aedificabis mihi domum.* Jam vero haec cogitatio profecto bona fuit, cum eam Deus commendaverit; nec tamen a Deo fuit, alioquin Deus non avertisset effectum (1). Ergo.

Resp. Neg. ant. Ad 1 prob. Neg. haec aut similia, quae afferri possent, exempla eorum, qui ad fidem conversi sunt, absque praeventiente Dei gratia fuisse. Nam manifestissime credendum est, inquit Concil. Araus. quod et illius latronis, quem Dominus ad paradisi patriam revocavit, et Cornelii Centurionis, ad quem Angelus Domini missus est, et Zachariae, qui ipsum Dominum accipere meruit, illa tam admirabilis fides non fuit de natura, sed divinae gratiae largitate donata (2). Idipsum dici debet de altero Centurione; cujus fidem si miratus est Christus eamque commendavit, non praecise ob fidem ut donum Dei, sed ob liberam ejus cooperationem id fecit; in qua utique Centurio praetot aut incredulis aut oscitantibus Israelitis commendabilem se exhibuit.

Ad 2 prob. Neg. min. quae dicit eam bonam Davidis voluntatem a Deo non fuisse. Non autem obest, quod Deus ejus effectum seu executionem noluerit; simili enim ratione se gessit cum Abraham, cui etsi aperte immolationem Isaac imperasset, noluit tamen, ut eam executioni mandaret, sola voluntate et obedientia contentus; ut cetera exempla silentio praeteream (3).

Obj. tertia. Patres graeci ac latini pene omnes ante S. Augustinum eandem doctrinam, quam postea Semipelagiani amplexi sunt, omnino tenuerunt. Omnium vetustissimus Hermas in Pastore: *Quorum, ait, viderat Dominus puras mentes futuras, et servituros ei ex totis praecordiis illis tribuit poenitentiam* (4). S. Justinus M. qui inter cetera scribit: *Qui cum ratione vivere, christiani sunt, quamvis athei, et nullius numinis cultores habiti sunt; quales inter Graecos fuerunt Socrates, Heraclitus atque iis similes* (5). Censuit igitur, sine gratia potuisse homines recte honesteque vivere. Neque ab eo dissentit Clemens Alex. qui praeterea docet, veteres philosophos a philosophia justi-

(1) Haec aliaque ejusmodi non pauca urget Cassianus, Collat. XII, cap. 12. Adversus quem scripsit S. Prosper, suppresso tamen suo nomine. Cfr. edit. Opp. Cassiani cum notis et commentariis D. Alardi Gazaei, ord. S. Bened. Paris. 1642.

(2) Can. xxv apud Harduinum, loc. cit. col. 1102.

(3) Cfr. S. Prosper pro Augustino contra Collatorum ad calcem opp. S. Augustini, tom. x, edit. Maur. cap. 12, n. 55 et seqq. Ubi hanc aliasque Cassiani objectiones disjicit.

(4) Lib. III, Simil. VIII, n. 6, apud Coteler. Scriptae Patrum Apost. tom. I.

(5) Apolog. I, n. 46, edit. Prud. Maran.

ficatos fuisse (1), atque illud memorandum subdit: *Præparat ergo Philosophia (græca) et viam muniens, qui a Christo perficitur* (2). Ex Latinis S. Ambrosius, ceteris omissis: *Ideo hanc gratiam, inquit, meruit (Ecclesia) a Christo, quia Verbum Dei quæsit, desideravit* (3). S. Optatus Milevit. scribit: *Est enim christiani hominis, quod bonum est, velle, et in eo, quod bene voluerit, currere; sed homini non est datum perficere, quia nostrum est currere, Dei autem perficere* (4). Demum S. Hieronymus apertissime docet: *Baptismum non servare justitiam, quæ labore et industria ac diligentia, et semper super omnia Dei clementia custoditur, ut nostrum sit rogare, illius tribuere quod rogatur; nostrum incipere, illius perficere; nostrum offerre quod possumus, illius implere quod non possumus* (5). In quo porro differunt Semipelagianorum placita ab his Patrum dictis? Quid mirum proinde, si S. Prosper scripserit ad S. Augustinum, quod Semipelagianum obstinationem suam vetustate defendunt, et ea, quæ de Epistola Apostoli Pauli, Romanis scribentis, ad manifestationem divinæ gratiæ prevenientis electorum merita proferuntur, a nullo unquam Ecclesiasticorum ita esse intellecta, ut nunc sentiantur, affirmant (6)? Ergo.

Resp. Neg. ant. Ac in primis eandem doctrinam non tenuit Hermas, qui cit. loc. tantum assert., tribui a Deo poenitentiam, seu peccatorum veniam bene dispositis, non autem negat hanc dispositionem a Deo profluere (7).

S. Justinus contendit, novam non esse religionem christianam, prout Ethnici, quibus respondet, opponebant; cum a Divino Verbo, cui participarunt quotquot recta ratione bene usi sunt, dimanarit omne ve-

(1) Strom. lib. 1, n. 20, edit. Potteri, Venet. 1757, tom. 1, pag. 377.

(2) Ibid. n. 5, pag. 351. Quod et sæpius ibidem repetit.

(3) Apol. II David, cap. 9, n. 47.

(4) Hist. Donat., lib. II, edit. Albaspin. Paris. 1631, pag. 56.

(5) Dial. contra Pelag., lib. III, n. 1.

(6) Epist. S. Prosp. ad August. n. 5, quæ præmissa est libro ejusdem S. Doctoris, De Prædest. Sanctorum.

(7) Apposite Cotelerius, n. 79, ad hunc loc. adnotat: Porro imprudenter existimatum fuit, in verbis Hermæ caveri debere Pelagianismum. Neque illa dubitationem habere mihi videntur. Deus illis dedit poenitentiam, a quibus vidit mentes puras gestum iri, nempe per gratiæ auxilium, per Spiritum divinitus concessum, ut loquitur Pastor. Quanquam et hæc emollienda sunt; siquidem non ex præviso hominum consensu Deus largitur gratiam. Videtur mens Hermæ fuisse, Deum his gratiam poenitentiae non concedere, quos prævidet ea abusuros, ac deteriores proinde evasuros. Quo spectant verba Augustini lib. De dono perseverantiæ, cap. 10: Quidam disputator catholicus non ignobilis hunc Evangelii locum (Matth. XI) sic exposuit, ut diceret, præscisse Dominum Tyrios et Sidonios a fide fuisse postea recessuros, cum factis apud se miraculis credidissent, et misericordia potius non eum illic ista fecisse; quoniam graviore poenæ obnoxii fierent, si fidem, quam tenuerant, reliquissent, quam si eam nullo tempore tenuissent. Verum et hoc pariter improbandum est, nisi eam adhibeas animadversionem, quam Petavius subiecit. De Dec lib. IX cap. 4, n. 5 et 6.

rum. Vocem igitur Christiani improprie ac larga significatione usurpavit S. Martyr (1).

Clemens Alex. in adductis verbis nil aliud vult, nisi indicare veterem philosophiam exordium ac veluti præambulum fuisse sanctioris religionis, nempe christianæ; cui philosophia quodammodo viam stravit, duos et agrestes animos expoliendo, et hæc ratione magis idoneos reddendo ad suscipiendam evangelicam prædicationem. Hæc autem nihil habent cum fide aut merito aut justificatione commune; cura non sint nisi dispositiones, ut vocant, negativæ (2). Hinc videmus, ut plurimum apostolicos homines prius in id incumbere debere, ut e sylvestribus efficiant homines, ut ita dicam, rationales, deinde vero efficiant Christianos per evangelicam prædicationem.

S. Ambrosius loquitur de merito per gratiam comparato, et quidem improprie sumpto. Absurdum enim est existimare, ethnicos præsertim, ex quibus pro majori numero coaluit Ecclesia, ex propria virtute sua quæsisisse ac desiderasse Verbum, quod ignorabant, ideoque meruisse Christum (3).

S. Optatus non disserit de perfectione, ideoque nec de voluntate in sensu Semipelagianorum, sed de ea perfectione, quæ nullum admittit peccatum, quam excepto Christo in terris nemo habuit, sed solum in cælis reservata Beatis est. Cum ergo dixit, hominis christiani esse bonum velle et illud operari, non de

(1) Cfr. Maran. Præf. in opp. S. Just. part. II, cap. 7, n. 5, ubi S. Martyrem pluribus egregie defendit a quavis suspitione.

(2) Quo spectat sensus prioris loci, qui objectus est: *Quanquam per se quoque aliquando Græcos justificabat philosophia*. Ad plenius tamen assequendum germanum sensum tum Justinii tum Clementis, animadvertendum est, eos existimasse philosophiam apud gentes idem præstitisse, quod præstitit lex apud Hebræos; dum functæ sunt veluti munere pædagogii ad Christum ducentis. Hinc adstruunt, utramque donum Dei fuisse, licet longe aliter Deus duxerit Hebræos quam gentiles. Sic enim rursum Clemens, pag. 351, allatis verbis ex Prov. II, 5 et seqq. *Deus enim dat Sapientiam ex ore suo et sensum simul et prudentiam, et justis instar thesauri recondit auxilium*, subdit: *His enim, qui a Philosophia fuerunt justificati, auxilium reconditur, ea quoque consensio quæ ducit ad pietatem in Deum. Atque erat quidem ante Domini adventum Philosophia Græcis necessaria ad justitiam; nunc autem est utilis ad pietatem, cui necessario præmittenda est ab his, qui fidem ex demonstratione percipiunt... Omnium enim bonorum Deus est causa; sed aliorum quidem principaliter, ut Testamenti Veteris et Novi, aliorum autem per consequentiam, sicut philosophiæ... Nam ipsa quoque Græcos pædagogi more ducebat, sicut lex Hebræos ad Christum. Vid. textus Clementis, ad calcem voluminis. Neque ab hoc sensu abluvit ipse Gerard. Joan. Vossius, Hist. de Controversiis Pelag. Lugd. Batav. 1618, lib. III, pag. III, thes. XI. Ceterum idem Clemens, Strom. lib. II, vocat fidem *πρότερη σωτηρίας νεύου*, primam salutis inclinationem.*

(3) Ibi S. Doctor, seu quisvis sit auctor hujus apologiæ, exponit sensu mystico et allegorico lapsum Davidis, atque Ecclesiæ accomodat, quod de Bethsabee legitur in Scriptura. Agnovisse autem auctorem hunc, Ecclesiam non sine gratiæ præsidio Christum meruisse, latiori scilicet sensu, patet ex verbis n. 46, ubi scribit: *Obliviscitur enim per gratiam, quod hauserat ver naturam*.

nudo arbitrio, sed de Christiano, qui jam instructus fide sit et Christi donis, intellexit (1).

Verba S. Hieronymi si attentius introspectantur, nullam præ se ferunt difficultatem; cum ipse non excludat a labore, diligentia ac industria nostra gratiæ subsidium, sed aperte includat, dicens: *Semper super omnia Dei clementiam custodiri*; et clarius Epist. CXXX, ad Demetriadem: *Ipsumque quod nostrum est, sine Dei miseratione nostrum non est*. Commendat itaque liberum arbitrium adjutum ac præventum a divina gratia in faciliioribus, ut deinde per orationem uberiores gratiam ad difficiliora persequenda impetremus (2).

Ex his patet, longe Patres abfuisse a Semipelagianorum pravitate. Dum vero ipsi vetustate seu antiquorum Patrum auctoritate se tuebantur, decepti sunt ex nonnullis liberioribus formulis, quibus illi interdum uti erant, prout usuvenit nondum excitata questione, ac proinde nondum technologia constituta. Accedit, Patres antiquiores dimittere debuissent adversus oppositum errorem pro libertate, quam impugnabant Marcionitæ, Manichæi, aliique ejus temporis hæretici; nil mirum propterea, si locutiones minus accuratas interdum usurparunt, quibus postea Semipelagianii abusi sunt. Hinc recte S. Augustinus ad expostulationem sibi a S. Prospero propositam respondit: *Quid igitur opus est, ut eorum scrutemur opuscula, qui, priusquam ista hæresis oriretur, non habuerunt necessitatem in hac difficili ad solvendum questione versari? Quod procul dubio sacerdotum, si respondere talibus cogerebantur* (3). Sane ipsi cum universa Ecclesia orabant pro infidelium conversione, ac propterea hoc ipso fatebantur, fidem ac fidei initium dona Dei esse. Atque hac ratione exponi debent nonnulla S. Joan. Chrysostomi effata aliorumque, quæ difficultatem facessere videntur (4).

(1) Id patet ex contextu; sic enim insurgit in Donatistas: *Et jam vos ipsi, qui sancti et innocentes videri ab hominibus vultis, dicite, unde est ista sanctitas, quam vobis licentius usurpatis? quam Joannes Apostolus profiteri non audeat, qui ait: Si dixerimus, etc. Hoc qui dixit, sapienter se ad Dei gratiam reservavit... Deinde adjicit verba, quæ obijciuntur; tandem concludit: Quia ipse solus (Deus) est perfectio, et perfectus solus Dei Filius Christus. Ceteri omnes semiperfecti sumus. Hinc admirationis causa est, quod Natalis Alex. scribere potuerit: *His verbis præformatus videtur Semipelagianorum error, vixque in bonum sensum flecti possunt* (Dissert. De necess. grat. art. II, quæst. 92, in secul. v). Idem fere judicium tulit Remig. Ceillier, Hist. des auteurs ecclésiastiques, tom. VI, pag. 671, dum scripsit: *Il prétend, contre la doctrine de saint Paul, que l'homme tombé non-seulement peut vouloir le bien de lui-même, mais aussi s'avancer dans le bien*. Ast talis non fuit mens S. Optati.*

(2) Cfr. Vallars. in not. (b) in hunc loc. ac rursum ibid. n. 10, not. (a). Adnotat porro editor, fuisse tunc temporis quoddam veluti proverbium: *Velle nostrum est*. Nempe eadem ferme ratione ac adagium illud apud nos obtinet: *Dio dice: aiutati, che io ti ajuto*; apud Gallos vero: *Aide-toi, le ciel t'aidera*. Quibus verbis non intendimus excludere divinum auxilium, dum partes nostras implemus.

(3) Lib. De prædest. Sanctorum, cap. 14, n. 27.

(4) Cfr. Isaacus Habert, op. cit. lib. I, cap. 2 et

Etenim S. Joan. Chrysostomus, de ejus mente ob viri auctoritatem præcipua quæstio agitur, et quem nonnulli non modo ex hæreticis (1), verum etiam ex Catholicis Semipelagianismi labe adpersum autumant, ea scribit, quæ omnem a se suspicionem repellunt. Sic enim loquitur: *Nihil ex te habes, sed a Deo accepisti... Ergo cum acceperis, habes: non hoc vel illud, sed omnia quæ habes; non enim hæc tua recte facta sunt, sed ex Dei gratia proveniunt. Si fidem dixeris, ex vocatione illa venit* (2). Ad hæc igitur hisque similia non pauca (3) exigi debent, quæ duriuscula hinc illinc scripsit, ex. gr. cum de Abraham loquens: *Et vero, ait, istud ipsum, quod Patriarcha, qui ante gratiæ tempus et ante legem fuit, a se ipso, et scientia, quæ naturæ insita est, in tantum pervenit virtutis fastigium, sufficit, ut omnes nostras excusationes refutet. At forte dicent aliqui: Vir ille multam a Deo gratiam consecutus est, et omnium Dominus ejus singularem habuit curam? Etiam id et ego fateor. Verum nisi prius et ipse, quod suum erat, fecisset, non tanta a Domino obtinisset... Vidistis, quomodo ab initio, quæ a se ipso erant, attulerit, et propterea divina quotidie ubertim susceperit?... Cum viderit (Deus) sanam mentem nostram, et nos conari et eniti ad virtutis certamina, statim nutu et subsidio suo nos adjuvat* (4). Sic illa, quæ scribit in Epist. ad Hebr.: *Nostrum quidem est, præeligere et velle, Dei autem est perficere... quando nos elegerimus tum multum nobis affert auxilium* (5). Nec enim hæc aliaque ejusmodi dicta sunt ad exclusionem gratiæ prevenientis et excitantis, ejus necessitatem prædicavit, sed comparatè ad uberiora auxilia, quæ Deus nobis cooperantibus cum primis illis gratis adjicit. Præclare enim animadvertit Petavius, quod hæc uberiora auxilia veteres illi gratiæ nomine, nempe completæ ac plenæ, insignire consueverint: *Non raro, inquit, veteres, cum de gratia loquuntur, plenam et perfectam intelligunt, non inchoatam, ac rudem, quæ prima nominatur, cujus plerumque mentionem non habent... ut Theodoretus, Photius, Oecumenius, Theophylactus, at-*

seqq. quoad Patres Græcos; quoad S. Hilarium, cuius duriuscula dicta obijci solent, cfr. D. Coustant, in præfatione ad opera hujus S. Patris, § 9, n. 259 et seqq.

(1) Calvinus, Instit. lib. II, cap. 2. Eandem calumniam, ut supra adnotavimus, ingeminat etiam Jansenius.

(2) Rom. XII, in 4 Epist. ad Cor. n. 1 et 2.

(3) Plura affert cit. Habert. loc. cit.; inter cetera nobis videntur plane palmaria, quæ scribit S. Pater, Rom. IV, in cap. 11 Epist. ad Ephes. in illud: *Gratia salvati estis per fidem*, ubi hæc habet: *Nam, ne beneficiorum magnitudo te extollat, vide, quomodo te coercet et comprimit. Gratiæ enim, inquit, estis salvati per fidem. Deinde rursus, ne liberum perimeretur arbitrium, posuit etiam, quæ sunt nostra. Et rursus ipsum sustulit, et dicit: Et hoc non ex nobis. Ne fides quidem, inquit, est ex nobis. Nam si non venisset, si non vocasset, quomodo potuissemus credere?... Quare nec fidei donum est nostrum, sed Dei, non ex operibus; non enim sufficisset, inquit, fides ad salvem... Hoc ipsum est Dei donum, ne quis gloriatur, ut nos gratos efficiat circa gratiam. Alia recole loc. cit.*

(4) Homil. XLII in Genes., n. 1.

(5) Rom. XII in epist. ad Hebr. n. 3.

que ipse quoque Chrysostomus... Non enim primum voluntatis motum et rationis in gratia numerant, veluti pia desideria, quibus ad plenioram quaerendam (fidem), ac Dei notitiam, et amorem excitamur; quæ sunt excellentiora gratiæ munera, proindeque gratiæ nomen ac titulum præcipue merentur (1).

Obj. quarta. 1° Deus hominem libero instruxit arbitrio, quod, etsi per peccatum inclinatum sit ac debilitatum, non est tamen extinctum; quorsum vero libertate Deus hominem ditasset, si ista nequidem valeret ad sanitatem optandam, volendam, ac ad medicum et remedium efflagitandum? 2° Ergo medici quidem est infirmum sanare, sed ægri est velle sanari. 3° Hinc constanter hanc salutis œconomiam ideam ingerunt Scripturæ, quod nempe Deus aliquid exigit a nobis, ut sua dona conferat: Si credideris, salvus eris; ex quo patet, alterum offerri a Deo, nempe æternam salutem, alterum exigi, quod in nostra potestate sit, nempe fidem. 4° Profecto si ex eo, quod petimus, recte infertur, illud in nostra potestate non esse, pariter ex incitamentis, exhortationibus, quibus provocamur ad petendum, ad volendum, ad nos ipsos convertendum, colligitur, in nostra potestate esse petere, velle et inchoare conversionem nostram; alioquin supervacaneæ forent omnes exhortationes. 5° In Semipelagianorum demum hypothese omnia facile declinantur absurda, quæ ex dogmate catholico dimanant; quare nempe fides ejusque initium donum Dei sit, et non omnibus concedatur, cum Deus tamen velit omnes homines salvos fieri; quare excusabiles non sint qui in infidelitate permanent; quare denique Deus censeri nequeat personarum acceptor, dum aliis tribuit, quod aliis denegat. Ergo.

Resp. ad I, Dist. Deus hominem libero instruxit arbitrio ad ea, quæ ordinis sunt naturalis, et quidem intra quosdam limites, conc.; ad ea quæ sunt ordinis supernaturalis, subd. ut libere gratiæ prævenienti consentiat, conc.; ut præveniat gratiam, neg. Hoc enim absurdum est, cum natura terminos suos minime transgredi possit; transgredere autem, si homo per liberi arbitrii vires posset se elevare ad gratiam sibi comparandam, ad credendum, aliaque præstanda, quæ ad ordinem supernaturalem spectant. Porro quæcumque demum liberi arbitrii vires sint, ut jam animadvertimus, ad ejusmodi ordinem supra naturam constitutum assurgere non valent. Necesse proinde est, ut gratia hominis, sive in statu nature integræ sive in statu nature lapsæ, præveniat quemcumque conatum, desiderium, petitionem, ut illuc pertingere possit.

(1) De Deo, lib. II, cap. 4, n. 8. Operæ pretium est perlegere tanti Scriptoris capp. 4 et 5, in quibus præclare ostendit, Græcos Patres, qui accusari solent Pelagianismi aut Semipelagianismi, immunes prorsus ab hac macula esse. Si ad ista principia attendisset Vasquez, non adeo facilem se præbuisset in reprobando, seu saltem deserendo S. Joan. Chrysostomo (Disp. xci in I part. S. Thom. cap. viii). Nec obest, quod Cassianus magistrum habuerit S. Joan. Chrysostomum; potuit enim a magistri instituto desciscere, aut prave ejus mentem assequi, quod non infrequenter fit.

Ad 2, Dist. In naturalibus, trans.; in supernaturalibus, neg. Majus enim aut minus robur, quo pollet homo, respicit tantum substantiam operis, non autem modum, ideoque quæcumque proferantur, ejusmodi argumenta erunt semper extra rem. Addo, et gratiæ munus esse, quod homo se ægrotum cognoscat et sentiat, ideoque et sanitatem optet ac velit, et medicum quaerat, a quo sanetur.

Ad 3, Dist. Exigit Deus consensum nostrum et cooperationem ad primum, ut ita dicam, gratiæ aditum, per quem ad uberiora dona conferenda sibi viam parat, conc.; quin ipse nos prius excitet ac præveniat, neg. Hinc illud: si credideris, perinde valet ac si diceretur: si obtemperaveris et obsecutus fueris iis, quæ tibi indidi, fidei primordiis, ac deinceps si usque ad plenam et completam fidem perveneris, ac reliqua præstiteris, quæ fides ipsa exigit a cultoribus suis, salvus eris (1).

Ad 4, Dist. Sensu modo exposito, conc.; ad gratiæ prævenientis exclusionem, neg. Ingens porro inter est discrimen in eo, quod nos petimus, et in exhortationibus, quibus provocamur ad petendum, ad nos convertendum, etc. Nam, cum ex Scriptura, ut vidimus, nos nec cogitare, nec optare, nec velle, nec petere quidpiam ad salutem conferens absque gratiæ munere possimus, exhortationes, quibus ad ea præstanda provocamur, supponunt solum, has primas gratias gratis omnino nobis concedi, ut deinceps dependenter a cooperatione nostra reliquæ conferantur majori vel minori copia pro majori aut minori fidelitate nostra ac sedulitate. Sane ipsi Semipelagiani has exhortationes supervacaneas minime esse putabant, quibus post acceptum fidei donum nos provocamur ad pia salutis opera perficienda, etsi tamen in ipsorum systemate ad hæc pia opera inchoanda ac perficienda, quæ fidem subsequuntur, necessariam gratiam esse ultro faterentur (2).

Ad 5, Negamus, ex doctrina catholica ea profluere absurda, quæ adversarii sibi fingunt. Etenim non profuit primum; quia, hoc ipso quod Deus velit omnes homines salvos fieri, omnibus prorsus hominibus, ut inferius ostendemus, subsidia necessaria largitur, quibus si bene homines utantur, poterunt ad fidem pervenire; si iisdem oblucentur ac obstant, sibi tantum tribuere debent, non autem Deo, si ad eam non pertingant. Nempe eadem ratione ac sibi, non Deo, imputare fideles debent, si opera pia, quæ fidem consequuntur, præstare negligunt, etsi ad hæc, fatentibus Semipelagianis, necessaria sit gratia, quæ omnibus præsto est, urgente præsertim præcepto.

Non profuit alterum absurdum; quia, si, ut diximus, Deus omnibus gratiam confert, qua ritè homines utentes ad fidem pervenire possunt, jam abunde liquet, inexcusabiles esse infideles, ut vocant, positivos, hoc ipso quod fidei gratiam immediate sibi oblatam repu-

(1) Cfr. Petav. loc. cit. cap. 4, n. ...

(2) Cfr. Tricassinus, De indifferenti lapsi hominis arbitrio, part. 1, sect. 1, § 3 et seqq.

ferint; inexcusabiles etiam esse infideles negativos, non ob fidei defectum, sed quia primis gratis sibi collatis obstiterunt, quibus si cooperati fuissent, et ipsi ad fidem pervenissent. Infideles propterea negativi damnantur ob peccata actualia, quibus se commacularunt, aut saltem ab æterna salute excluduntur ob peccatum originale, quod contraxerunt.

Non profuit denique tertium absurdum de personarum acceptione apud Deum; quia acceptio personarum aut supponit jus aliquod in eo, qui in collatione donorum negligitur, aut respectum personalem, qui datorem moveat ad illud conferendum; neutrum vero in Deum cadere potest. Præterea, hoc ipso quod Deus omnibus gratiam conferat, sequitur, non ex Deo esse, quinominus homines ulteriora auxilia non accipiant, ac propterea fidem non consequantur (1).

ARTICULUS III. — De erroribus Novatorum sæculi XVI et Jansenistarum circa gratiæ necessitatem.

Novarum doctrinarum repertoires sæculi XVI seu, uti eos jam vocant Protestantes, emendatores Sacrorum, ex contraria, quam sibi straverunt, via circa statum hominis primordialis, in errores prolapsi sunt plane contrarios iis, quos Pelagiani ac Semipelagiani sunt professi circa gratiæ necessitatem. Nam, cum novatores isti autnaverint, justitiam originalem cum donis seu privilegiis adnexis partem essentialem constituisse humanæ naturæ eidemque connaturalem esse, collegerunt, hominem lapsum per peccatum amisisse imaginem Dei (2), mortuum ad quodecumque bonum naturale seu morale esse, neque aliam retinuisse aptitudinem nisi ad peccandum (3). Hominem nondum renatum in omnibus operibus suis peccare, nihil ab eo prodire, quod damnabile non sit,

(1) Præclare S. Joan. Chrysostomus, Hom., in epist. ad Ephes. explanans illa verba Apostoli: Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum, etc. hæc habet: Non enim nostris ex laboribus vel recte factis hoc suppetit, sed ex charitate, nec ex charitate solum, sed etiam ex virtute nostra. Nam, si id e sola charitate penderet, salvari omnes oporteret. Sin autem sola ex virtute nostra, supervacaneus fuisset adventus illius, et quæcumque sunt ab eo administrata. Verum neque sola ex charitate neque sola ex virtute nostra illud accidit, sed ex utroque. Hanc autem virtutem ex Dei munere et gratia esse juxta S. Doctorem, patet ex iis, quæ paulo post ibid. subdit: Etenim virtute esse præditos et fide, atque ad Deum accedere, fuit id quidem vocantis ipsius beneficium; sed nihilominus et nostri aliquid fuit. Ex quibus magis magisque apertum fit, Chrysostomum illam ipsam affectionem animi nostri, causamque prædestinationis ad gratiam, in nobis ipsis non oriri sine Dei auxilio putasse.

(2) Sic enim legitur in Solid. declar. 1, De peccato origin. § 9, pag. 64: Docetur, quod peccatum originis sit horribilis defectus concretae in paradiso justitiæ originalis et amissio seu privatio imaginis Dei.

(3) Ibid. § 31, pag. 616 et 617: Repudiantur, qui docent, hominem ex prima sua origine adhuc aliquid boni, quantumcumque etiam et quam exiguum atque tenue id sit, reliquum habere, CAPACITATEM videlicet et APTITUDINEM et vires aliquas in rebus spiritualibus. Reliqua documenta cfr. apud Cl. Moehler, La Symbolique, trad. de l'alle. Besançon, 1856, p. 52 et seqq. et p. 80 édit. Bruxelles, 1858.

ideoque omnia infidelium opera totidem peccata esse, ac philosophorum virtutes totidem vitia (1).

Bajus et Jansenista, cum Novatorum principium amplexi sint circa statum primi parentis, statuentes, debitam homini esse justitiam originalem, ac partem saltem integram constituisse illius naturæ, eo ad ducti sunt, ut eorundem novatorum errores debuerint profiteri circa statum hominis lapsi. Ac 1° pro certo habent, hominem lapsum sine gratiæ subsidio nullum omnino morale bonum efficere posse, nullam vel levem tentationem superare. 2° Statuunt fidem formalem, ut vocant, primam gratiam esse, quam Deus homini conferat, nec ullam prorsus ante fidem a Deo homini tribui. 3° Inde inferunt, omnia infidelium opera, quæ in hoc systemate sine gratia fiunt, totidem esse peccata ac vitia proprie dicta, quæ æternam damnationem merentur. 4° Constituunt, fidem illam, quæ in ipsorum hypothese prima gratia est, inseparabilem esse a charitate seu justificatione, ac propterea homines non justificados peccare in omnibus operibus suis; unde concludunt, desideria, conatus, orationes ipsas, quibus peccatores nituntur justificationem adipisci aut recuperare persinceram conversionem, totidem lethalia peccata esse, et eo deteriores peccatores fieri, quo majores et frequentiores sunt ipsorum conatus ad Deum redeundi (2).

Doctrina catholica, quæ inter duo hæc, tum Pelagianorum et Semipelagianorum tum Novatorum ac Jansenistarum, extrema medium iter tenet, ex principio de elevatione gratuita ac superaddita humanæ naturæ ad statum originalis justitiæ infert, post peccatum originale naturam humanam in suis essentialibus integram permansisse; detritam quidem fuisse imaginem Dei in homine per amissionem superadditi integritatis doni, non autem omnino deletam; sauciata naturam, non autem extinctam in suis essentialibus facultatibus. Unde sequitur juxta doctrinam catholicam in ordine morali, 1° hominem lapsum posse sine gratia aliquas ordinis naturalis veritates cognoscere, et opera saltem faciliora naturalis honestatis peragere, levesque superare tentationes, ac propterea non omnia infidelium opera totidem esse peccata. 2° Ante collationem fidei concedi seu tribui a Deo gratias necessarias, quibus instructus homo lapsus possit difficiliora opera moralis ordinis efficere, et graves vincere tentationes. 3° Fidem posse subsistere sine charitate, ac propterea peccatorem fidelem per gratias, quæ ipsi a Deo tribuuntur, posse se disponere ad justificationem recuperandam. 4° Quamvis autem opera, quæ fidem seu

(1) Sic Melancthon. Loc. theol. pag. 22: Esto, fuerit quædam in Socrate constantia, in Xenocrate castitas, in Zenone temperantia... non debent pro veris virtutibus, sed pro vitis haberi... Negant tamen (Pelagiani, id est, Catholici) eam esse vim peccati originalis, ut omnia hominum opera, omnes hominum conatus sint peccata. Calvinus, Institut. lib. II, ita inscribit caput 5: Ex corrupta hominis natura nihil nisi damnabile prodire. Cfr. Moehler, ibid. pag. 75 seqq.

(2) Hæc constabunt ex iis, quæ inferius.